

CANDIDATUS PHYTOPLASMA PRUNI

Povzročitelj in razširjenost

Fitoplazme so rastlinsko patogene bakterije, ki jih uvrščamo v razred *Mollikutes*. Preživijo in razmnožujejo se v rastlinskem floemu in hemolimfi žuželk.

Bolezen je razširjena v Severni Ameriki in delu Južne Amerike.

Organizem je uvrščen na seznam nadzorovanih nekarantenskih škodljivih organizmov (NNŠO; Izvedbena uredba Komisije EU 2019/2072, priloga IV), za katere veljajo posebne fitosanitarne zahteve (ničelna toleranca). Predpisani ukrepi za doseganje določene tolerance so na spletni strani UVHVVR, na storitvi "Prijava na preverjanje znanja s področja zdravja rastlin« (<https://www.gov.si/zbirke/storitve/prijava-na-preverjanje-znanja-s-podrocja-zdravja-rastlin/>).

Preglednica: Seznam NNŠO in zadevnih gostiteljskih rastlin

Nadzorovani nekarantenski škodljiv organizem - NNŠO	Rastline za saditev	Skupina rastlin	Botanično ime (rod ali vrsta/-e)
<i>Candidatus Phytoplasma pruni</i>	Rastline za saditev	Razmnoževalni material in sadike sadnih rastlin	<i>Fragaria</i> L., <i>Vaccinium</i> L.

Gostiteljske rastline

Breskve (*Prunus Persica*) so glavni gostitelj omenjene fitoplazme. Bolezen se pojavlja tudi na češnjah (*Prunus avium* in *P. cerasus*), japonski češnji (*Prunus salicina*), grenki češnji (*P.emarginata*), virginski sljivi (*P.virginiana*) in celo mandljevcecu (*P.dulcis* syn. *P.amygdalas*)

Bolezenska znamenja

Prvi simptomi okužbe breskve s fitoplazmo so rumeno-oranžne pike in zvijanje listov. Kmalu zatem celotno drevo postane klorotično, listi mu odpadejo. Mlada drevesa lahko odmrejo 1-3 leta po pojavu prvih simptomov. Okužena starejša drevesa lahko preživijo več let, vendar obrodijo malo ali nič. Pri češnjah je intenzivnost bolezenskih znamenj odvisna od podlage.

Slika 1: Rumeno-oranžne pike ob robu lista in zvijanje listov na breskvi (foto: F.Dosba, INRA, Bordeaux FR)

Način prenosa

Patogen se lahko širi po celem svetu pri transportu okuženega sadilnega materiala in z ušmi.

Varstvo

- Odstranitev obolelih dreves, zlasti češenj, ki vsebujejo veliko večje koncentracije patogena kot breskve.
- Zatiranje prenašalcev (uši) v kolikor je to mogoče.
- Testiranje matičnih rastlin na prisotnost fitoplazem.
- V primeru sajenja novih sadik je priporočljivo, da se sadi le sadike, ki izhajajo iz preverjeno neokuženih matičnih rastlin.
- Saditev odpornejših sort.

Besedilo: Barbara Grubar

Datum nastanka: September, 2021

Viri:

EPPO Global database, *Candidatus phytoplasma pruni*
(<https://gd.eppo.int/taxon/PHYPPN/documents>)

Davis E.R., Zhao Y., Dally L.E., Lee Ing-Ming, Jomantiene R., Douglas M.S.; »*Candidatus Phytoplasma pruni*«, a novel taxon associated with X-disease of stone fruits, *Prunus* spp.: multilocus characterization based on 16S r RNA, secY, and ribosomal protein genes; *International Journal of Systematic and Evolutionary Microbiology* (2013), 63, 766-776

Hadidi A., Barba M., Candresse T., Jelkmann W. 2011. Virus and Virus-Like Diseases of Pome and stone Fruits; poglavje 44, str 243.